

TUTKIMUSOSIO

Eläkkeitä ja julkisia hyvinvointipalveluita ei saisi leikata eikä lainanottoa lisätä. Noin joka toinen hyväksyy verojen korottamisen

KAKS - Kunnallisan kehittämissäätiö selvitti kansalaisten kantoja julkisen talouden erilaisiin mahdollisiin sopeuttamistoimiin. Kyselyaineisto kerättiin huhtikuun alkupuolella juuri ennen maan hallituksen kehysriihipäätöksiä. Tuloksista voidaan päätellä suuntaa antavasti, missä määrin valittujen toimenpiteiden iso kuva vastaa kansalaismielipidettä.

Vastaajille esitettiin lista erilaisista keinoista maan talouden tasapainottamiseksi, kulujen vähentämiseksi ja tulojen kasvattamiseksi. Tavoitteena oli selvittää, mitkä pahaltakin maistuvista keinoista olisivat niitä, joita oltaisiin valmiita kannattamaan ainakin jossakin määrin. Kysymys kuului seuraavasti.

”Miten suhtaudut seuraaviin mahdollisiin keinoihin maamme talouden tasapainottamiseksi, kulujen vähentämiseksi ja tulojen kasvattamiseksi, jos ajattelet asiaa pidemmällä yli kolmen vuoden tähtäimellä?”

Tuloksia voi tarkastella monella eri tavalla. Tuloksista piiryy yleiskuva, jonka mukaan ainoastaan muutamat toimenpiteet olisivat sellaisia, joita kansalaiset haluaisivat käyttää. Enemmistön kannattamia keinoja löytyy vain kaksi. Selvä enemmistö suomalaisista suhtautuu myönteisesti isojen julkisten hankintojen lykkäämiseen (69 %) ja yritystukien karsimiseen (65 %). Joka toinen kannattaa myös veropohjan laajentamista (säädetään uusia veroja) (50 %) ja lähes puolet verojen korottamista (47 %).

Muut toimet ovat sellaisia, joiden toteuttaminen maistuisi enemmän tai vähemmän pahalta. Keinoja, joihin kohdentuu eniten vastustusta (vastustaa tai vastustaa jossain määrin) ovat eläkkeiden leikkaaminen (73 %), lainanoton lisääminen entisestään (73 %), eläkeiän korottaminen (69 %) ja julkisten hyvinvointipalveluiden karsinta (63 %).

Enemmistö suomalaisista vastustaa myös sosiaali- ja työttömyysetuuksien leikkauksia (57 %) sekä julkisten palvelumaksujen korotuksia (55 %). Verojen korottaminen (50 %) ja julkisen omaisuuden myyminen (50 %) olisi monien mielestä varsin epämieluisaa.

Tulokset ovat hieman muuttuneet vuoden 2023 tammikuusta. Kansalaiset suhtautuvat aiempaa jonkin verran sopeammin verojen korottamiseen ja veropohjan laajentamiseen. Myös sosiaali- ja työttömyysetujen sekä eläkkeiden leikkaamiseen kohdentuu aiempaa jonkin verran enemmän ymmärtämystä.

Puoluekanta on yhteydessä näkemyksiin erilaisista keinoista maan talouden tilan kohentamiseksi. Hallituspuolueiden tukijat suhtautuvat keskimäärää myönteisemmin hyvinvointipalveluiden ja sosiaalietuuksien leikkauksiin, käyttö- ja palvelumaksujen korotuksiin sekä eläkeiän nostamiseen. Verojen kiristämistä hallituspuolueiden tukijat näyttäisivät kavahtavan toisin kuin opposition kannattajat.

Oppositio puolueiden kannattajien olisi hallituspuolueiden kannattajia vaivattomampaa sulattaa verotuksen tiukentamiseen ja lainanoton lisäämiseen tähtäävät toimet. Etenkin julkisten hyvinvointipalvelujen työstäminen tuntuu oppositio puolueiden tukijoiden mielestä myrkyä nielemiseltä.

Yksittäisten puolueiden kannattajien eroista voi mainita sen, että kokoomuksen tukijat suhtautuvat keskimäärää myönteisemmin hyvinvointipalveluiden ja sosiaalietuuksien leikkauksiin sekä eläkeiän nostamiseen. Muita nuivemmin he suhtautuvat veronkorotuksiin ja lainanoton lisäämiseen. Perussuomalaisen kannattajat antavat tukensa erilaisten sosiaalietuuksien leikkauksille. Sen sijaan ehdotukset verojen korotuksista ja eläkkeisiin kajoamisesta maistuvat kitkeriltä.

Jos vasemmistopuolueiden ja vihreiden kannattajat saisivat yksinään päättää, niin sosiaali- ja työttömyysetuja ei leikattaisi. Veroja korotettaisiin, veropohjaa laajennettaisiin ja elinkeinoelämän tukia karsittaisiin. SDP:n ja Vasemmistoliiton tukijat suhtautuvat keskimäärää nuivemmin myös eläkeläisten etuuksien leikkaamiseen.

Ikätekijä näyttöytyy eräiltä osin suhtautumisessa talouden sopeuttamistoimiin. Ikääntyneet, 61–70- ja yli 70-vuotiaat, joista monet ovat jo eläkkeellä, suhtautuvat keskimäärää suopeammin eläkeiän korottamiseen. Sen sijaan olemassa olevien eläkkeiden leikkaukset maistuisivat karvailta. Eläkeikä lähestyviä (51–60-vuotiaita) ehdotus eläkeiän korottamisesta suorastaan kauhistuttaa.

Sukupuolen mukaisista eroista voi todeta, että naiset suhtautuvat miehiä ymmärtäväisemmin lähinnä julkisen omaisuuden myyntiin ja isojen julkisten hankintojen lykkäämiseen. Miehistä naisia suurempi osa kannattaa jonkinlaista etuuksien karsimista sekä käyttö- ja palvelumaksujen korottamista keinoina tasapainottaa maan julkista taloutta. Sukupuolen mukaan ei ilmene juurikaan eroja suhtautumisessa lainanottoon ja julkisten hankintojen karsintaan.

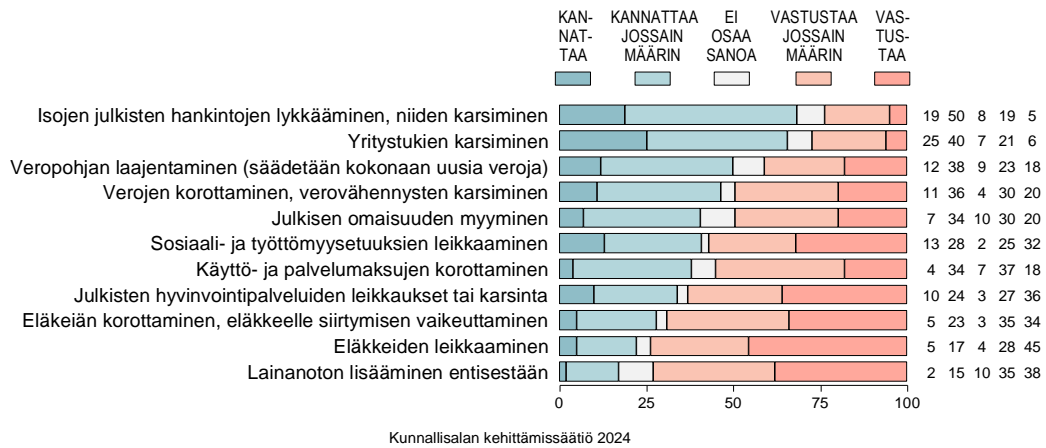
Monissa KAKS:n kansalaismielipidettä sivuavissa tutkimuksissa on aiemminkin käynyt ilmi, että käytännön keinoihin julkisen talouden vakauttamiseksi suhtaudutaan useimmiten varauksellisesti. Tämä siitäkin huolimatta, että kansalaiset ovat eri vuosina olleet valmiita tunnustamaan tarpeen tehdä jotakin. Silti juuri mitkään keinot eivät näytä kelpaavan talouden vahvistamiseksi. Vähintään puolet tai jopa suuri enemmistö osa täysi-ikäisistä ajattelee, että veroja ei saisi korottaa, velkaa ei pidä lisätä eikä julkisia palveluita saa karsia, saati käyttömaksuja korottaa.

Petteri Orpon hallitus julkisti uusia julkisen talouden sopeutus- ja säästötoimia 16.4.2024. Yksi keskeinen päätös oli yleisen arvonlisäveron korottaminen 1,5 prosenttiyksiköllä. Tutkimustulokset osoittavat, että verojen korotukset ovat kansalaisten vähiten vastustamia sopeutuskeinoja. Toisaalta nekin hyväksyy vain joka toinen täysi-ikäinen.

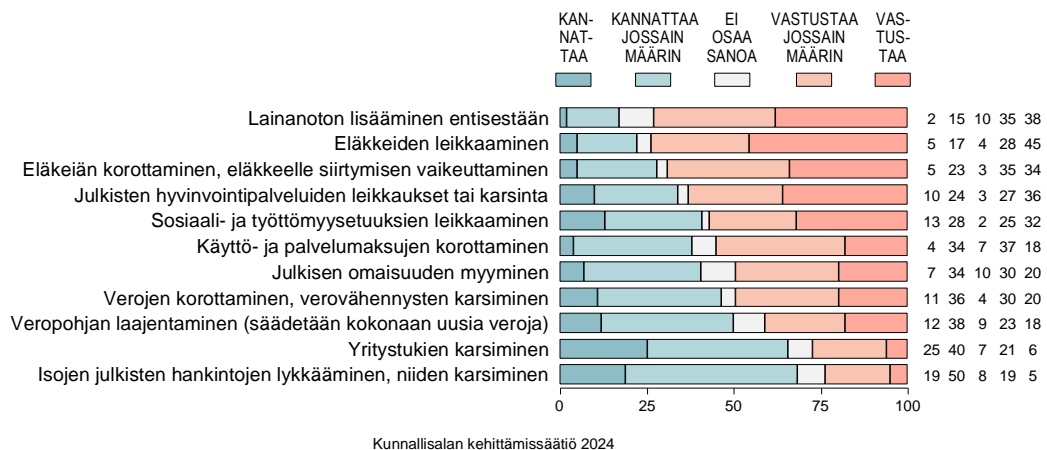
Tutkimuksen toteutus

KAKS - Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa 5-10.4.2024. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.055. Vastajaat edustavat maamme täysi-ikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

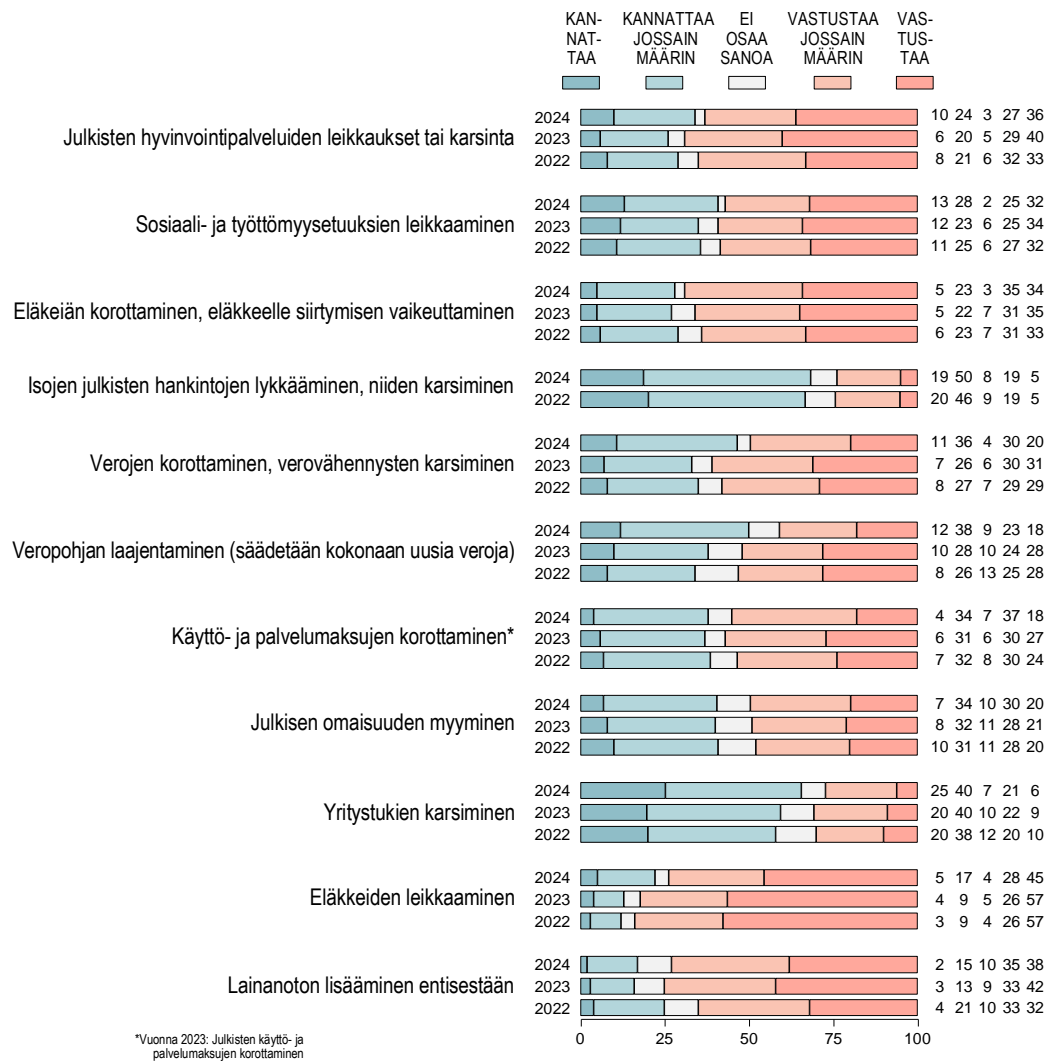
Kuvio 3. MITEN SUHTAUTUU MAHDOLLISIIN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI, KULUJEN VÄHENTÄMISEKSI JA TULOJEN KASVATTAMISEKSI, JOS AJATTELEE ASIAA PIDEMMÄLLÄ YLI KOLMEN VUODEN TÄHTÄIMELLÄ (%)

Kuvio 3. MITEN SUHTAUTUU MAHDOLLISIIN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI, KULUJEN VÄHENTÄMISEKSI JA TULOJEN KASVATTAMISEKSI, JOS AJATTELEE ASIAA PIDEMMÄLLÄ YLI KOLMEN VUODEN TÄHTÄIMELLÄ (%)

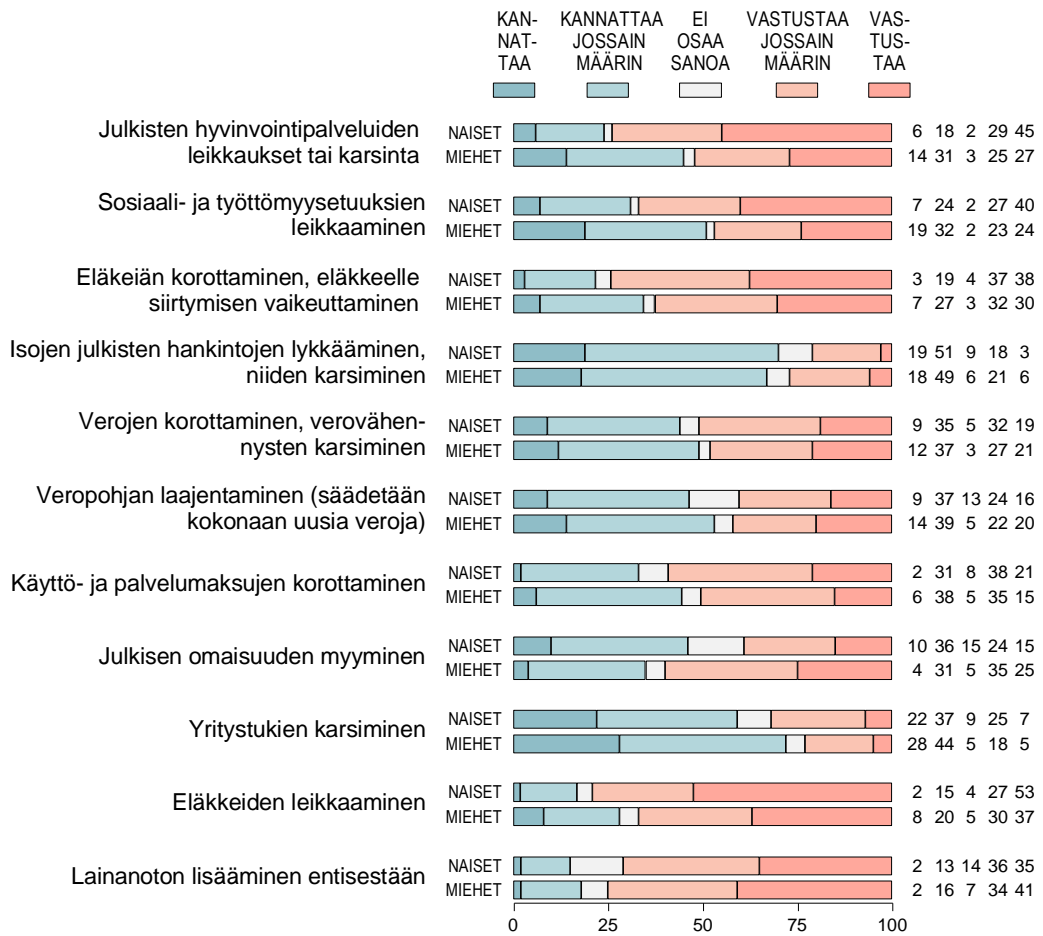
Kuvio 3t3. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: ARVIOT KESÄLLÄ 2022, TALVELLA 2023 JA KEVÄÄLLÄ 2024 (yhteiset arviointikohteet, %).

*Vuonna 2023: Julkisten käyttö- ja palvelumaksujen korottaminen

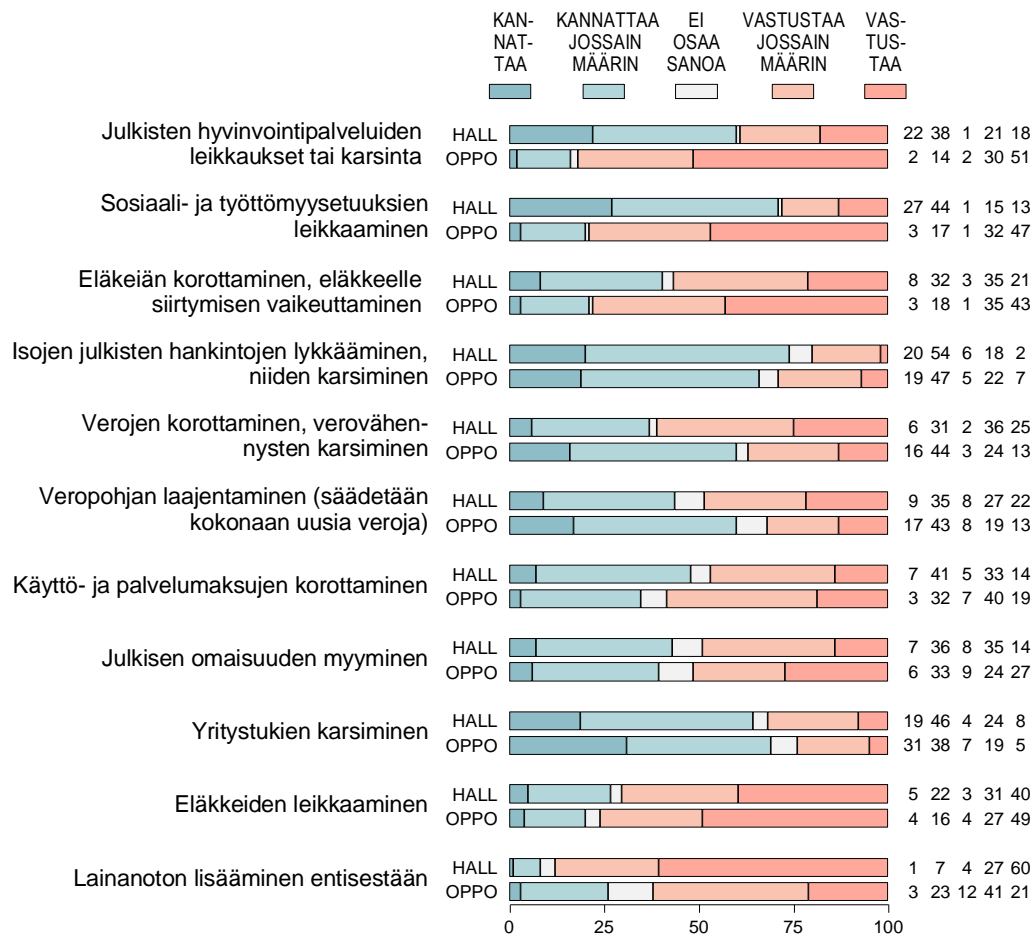
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2024

Kuvio 3s. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: NAISET vs. MIEHET(%).

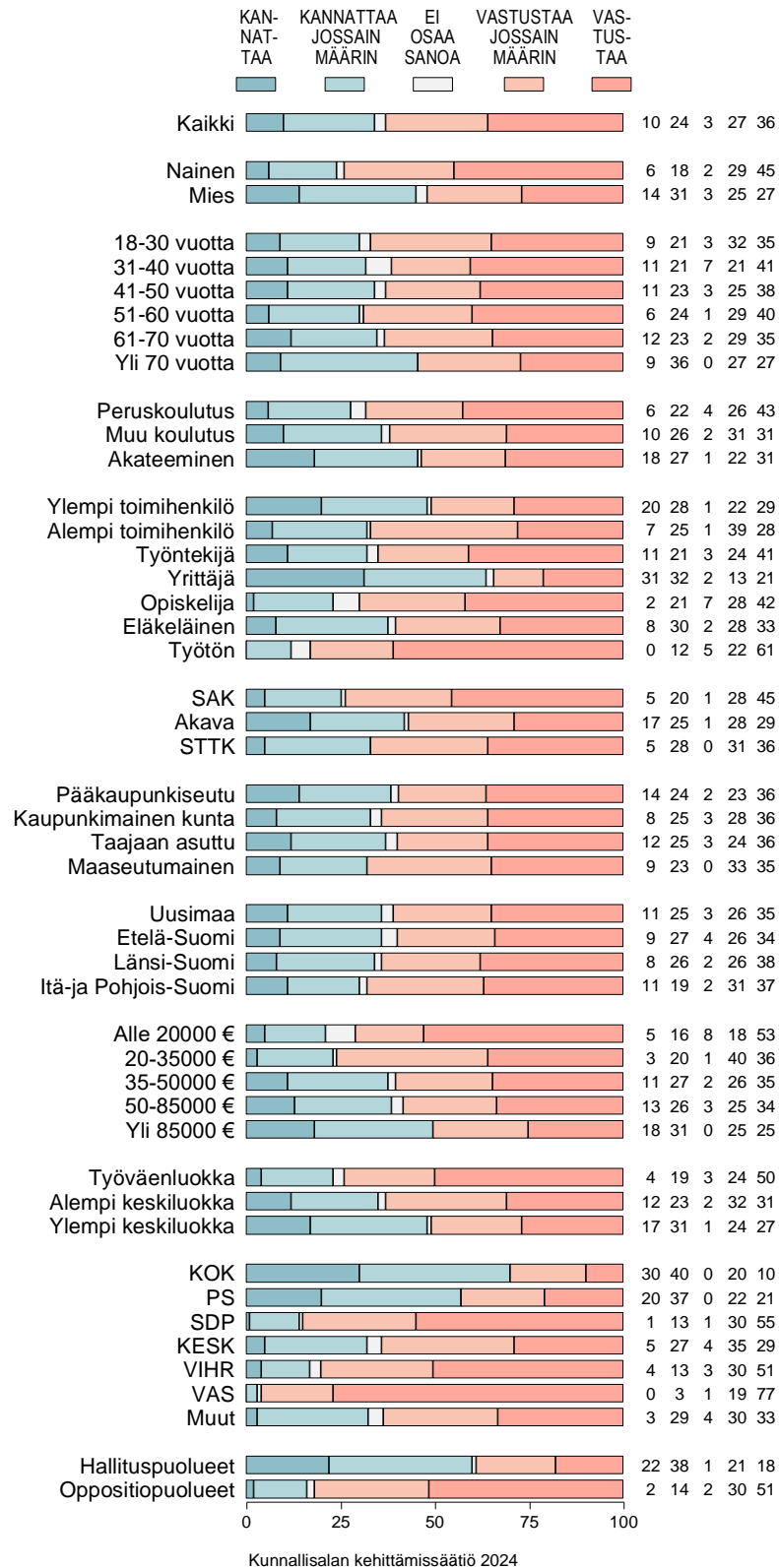
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2024

Kuvio 3h. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIIN MAAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

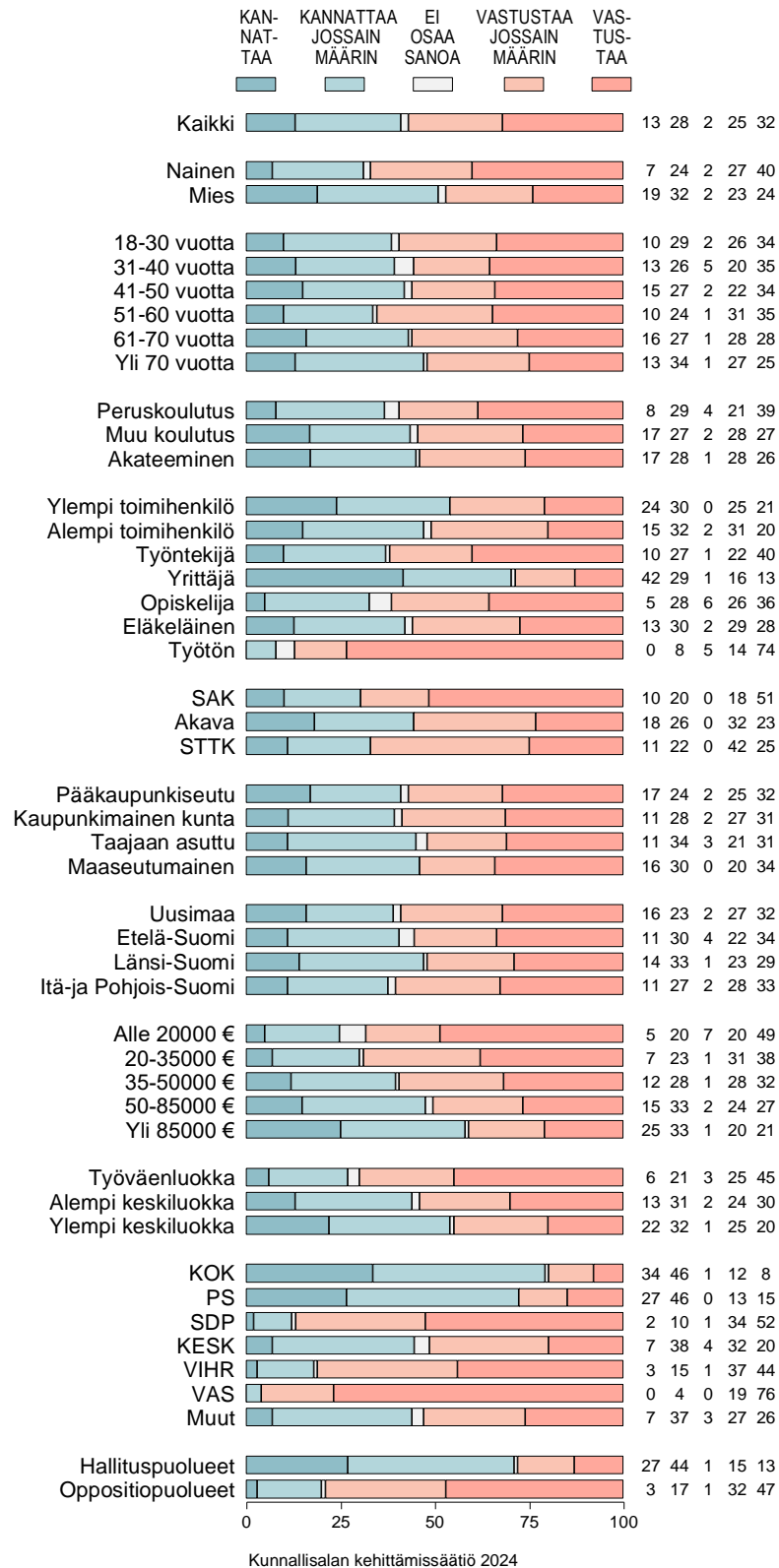

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2024

Kuvio 3-1. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: JULKISTEN HYVINVOINTIPALVELUIDEN LEIKKAUKSET TAI KARSINTA (%).

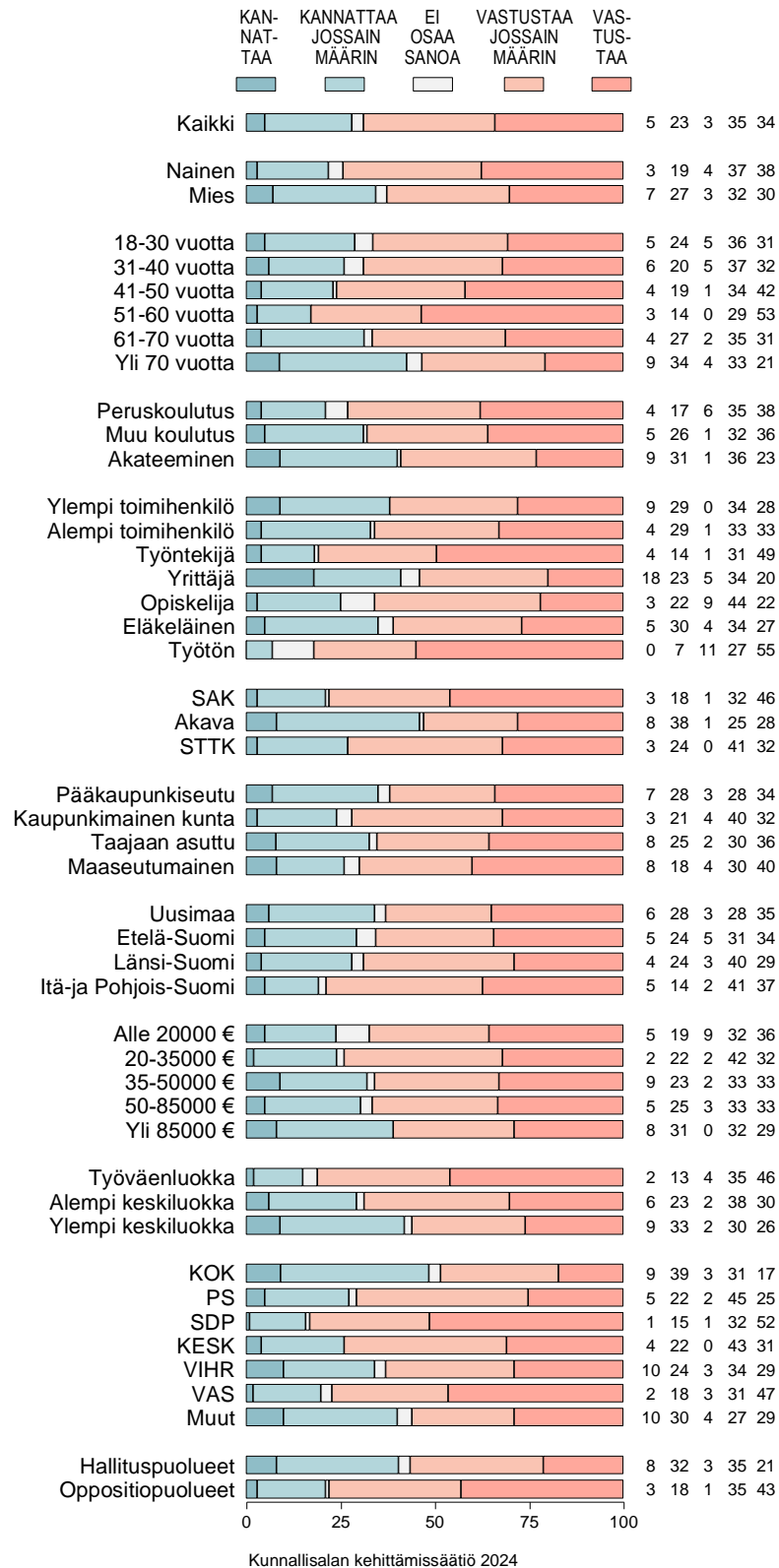

**Kuvio 3-2. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
NOTTAMISEKSI: SOSIAALI- JA TYÖTTÖMYYSSETUUKSIEN LEIK-
KAAMINEN (%).**

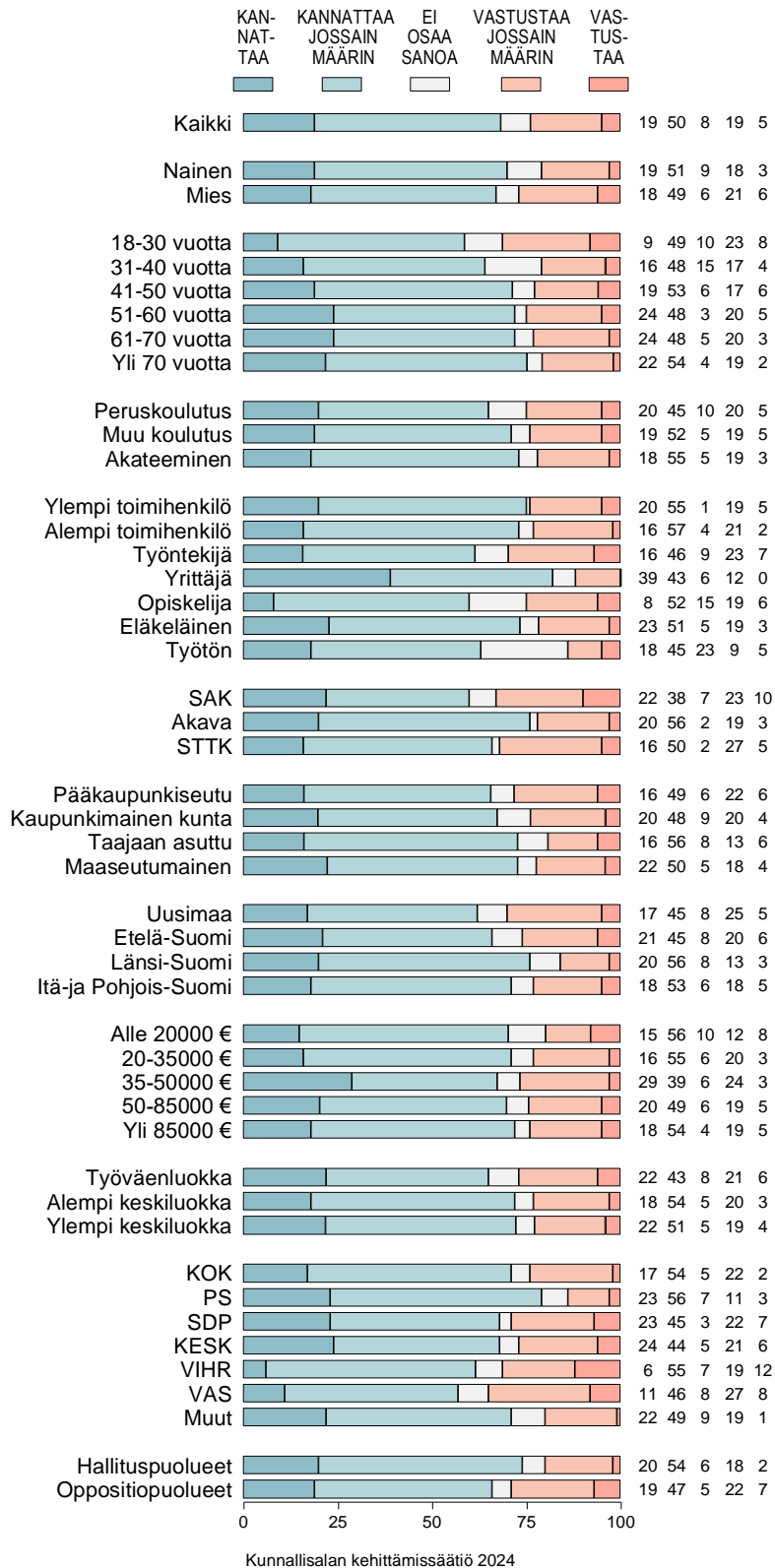

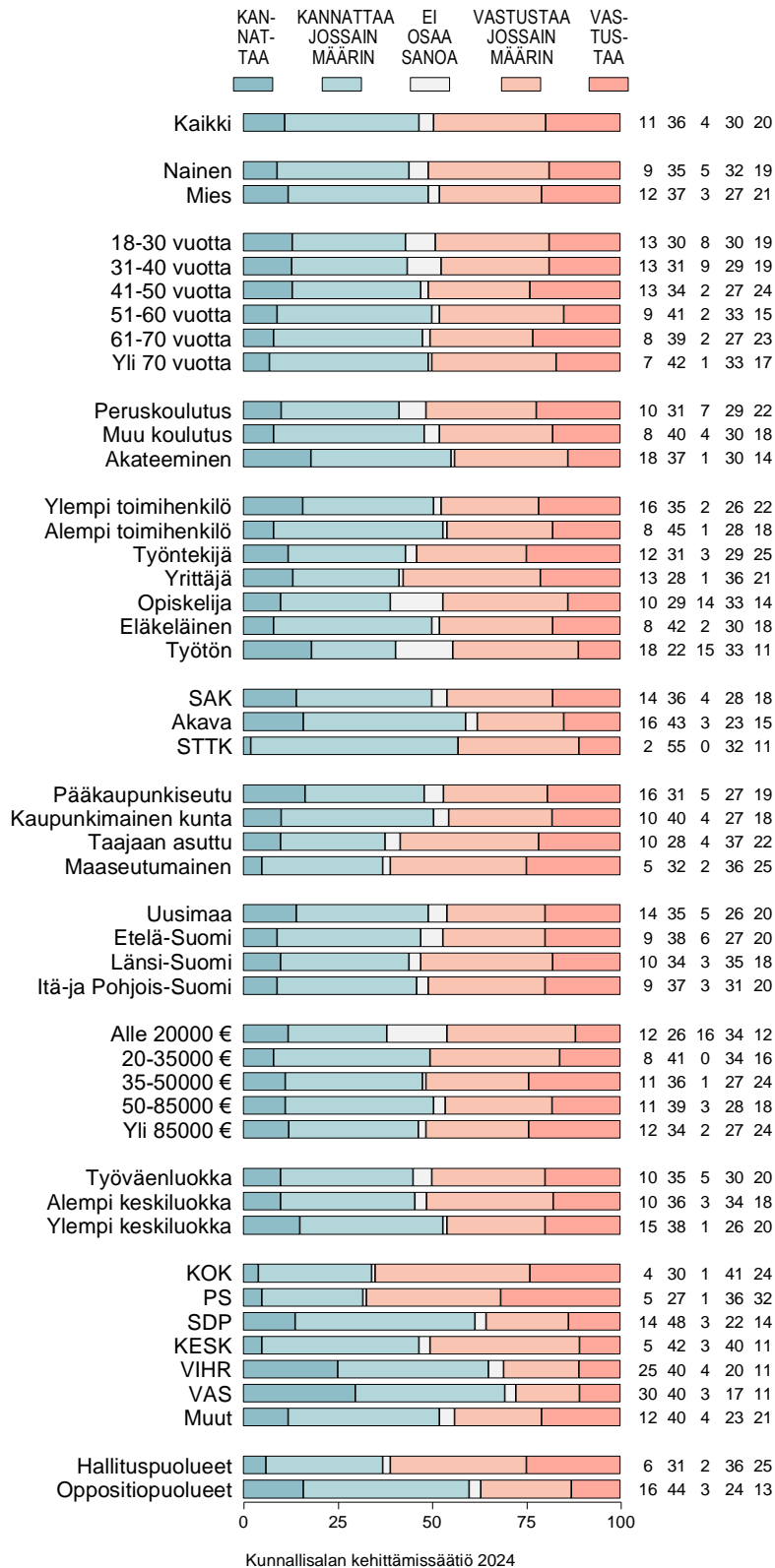
**Kuvio 3-3. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
NOTTAMISEKSI: ELÄKEIÄN KOROTTAMINEN, ELÄKKEELLE
SIIRTYMISEN VAIKEUTTAMINEN (%).**

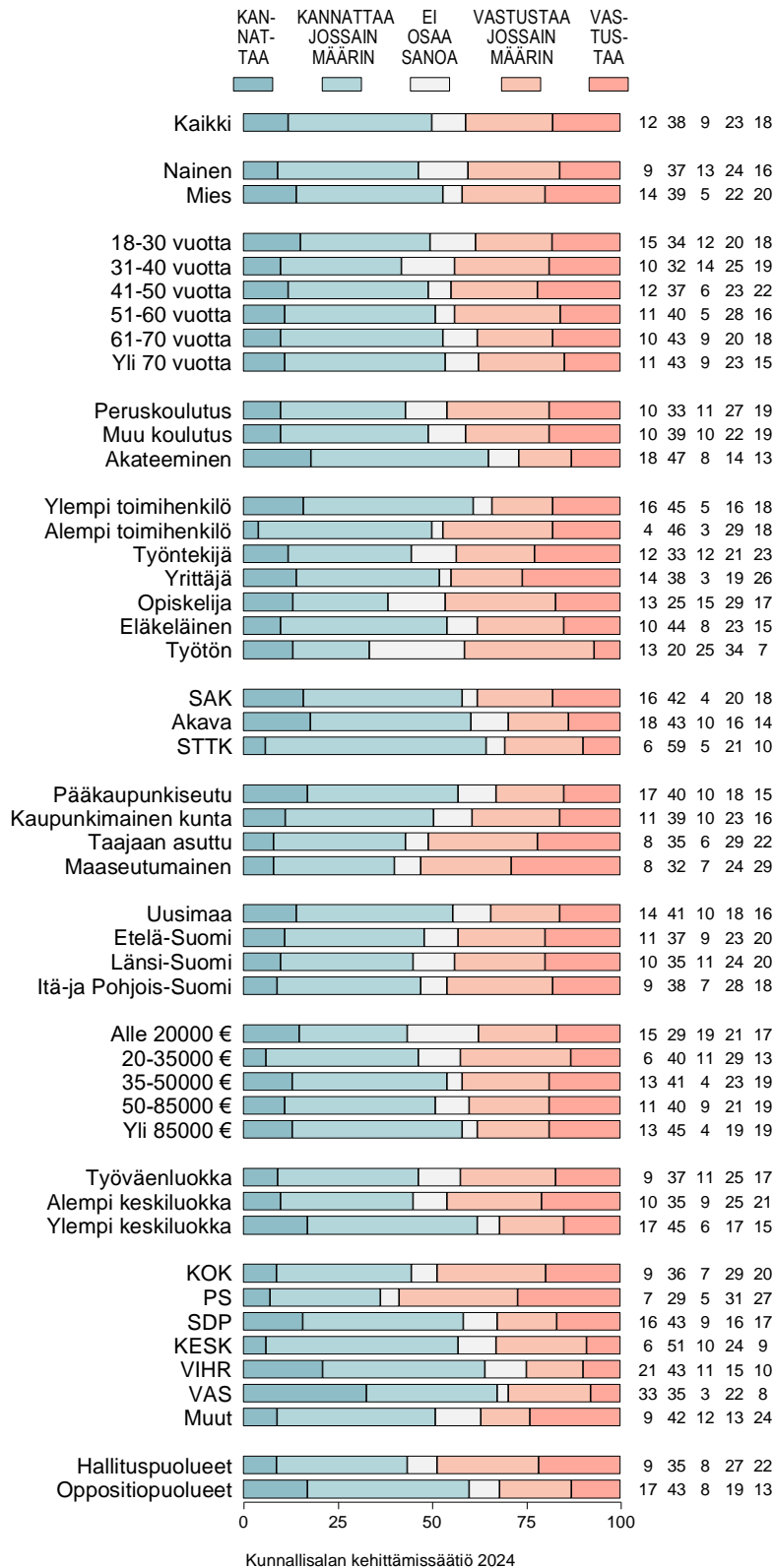
Kuvio 3-4. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: ISOJEN JULKISTEN HANKINTOJEN LYKKÄÄ-
 MINEN, NIIDEN KARSIMINEN (%).

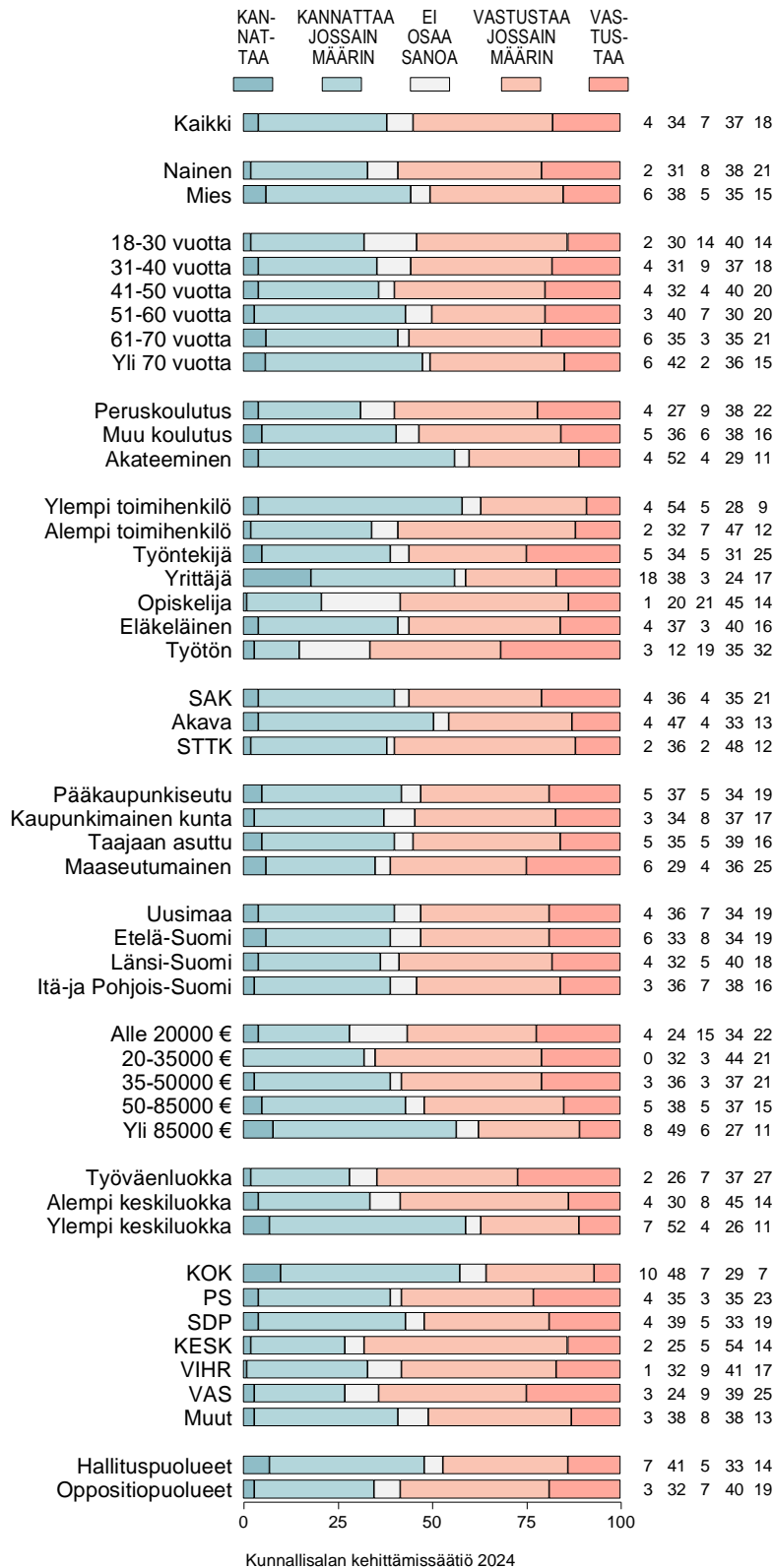
Kuvio 3-5. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: VEROJEN KOROTTAMINEN, VEROVÄHEN-
 NYSTEN KARSIMINEN (%).

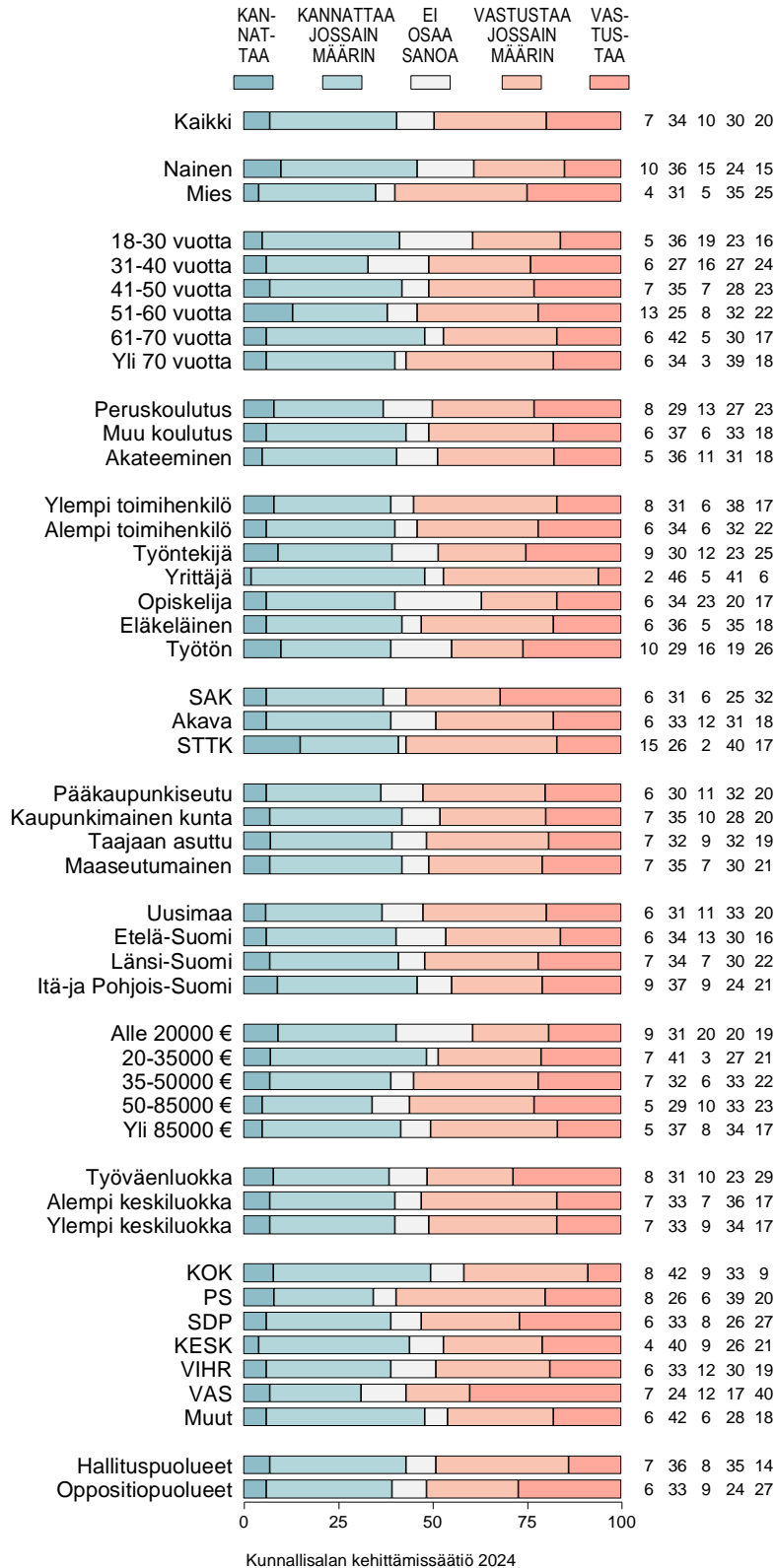
Kuvio 3-6. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: VEROPOHJAN LAAJENTAMINEN (SÄÄDETÄÄN
 KOKONAAN UUSIA VEROJA) (%).

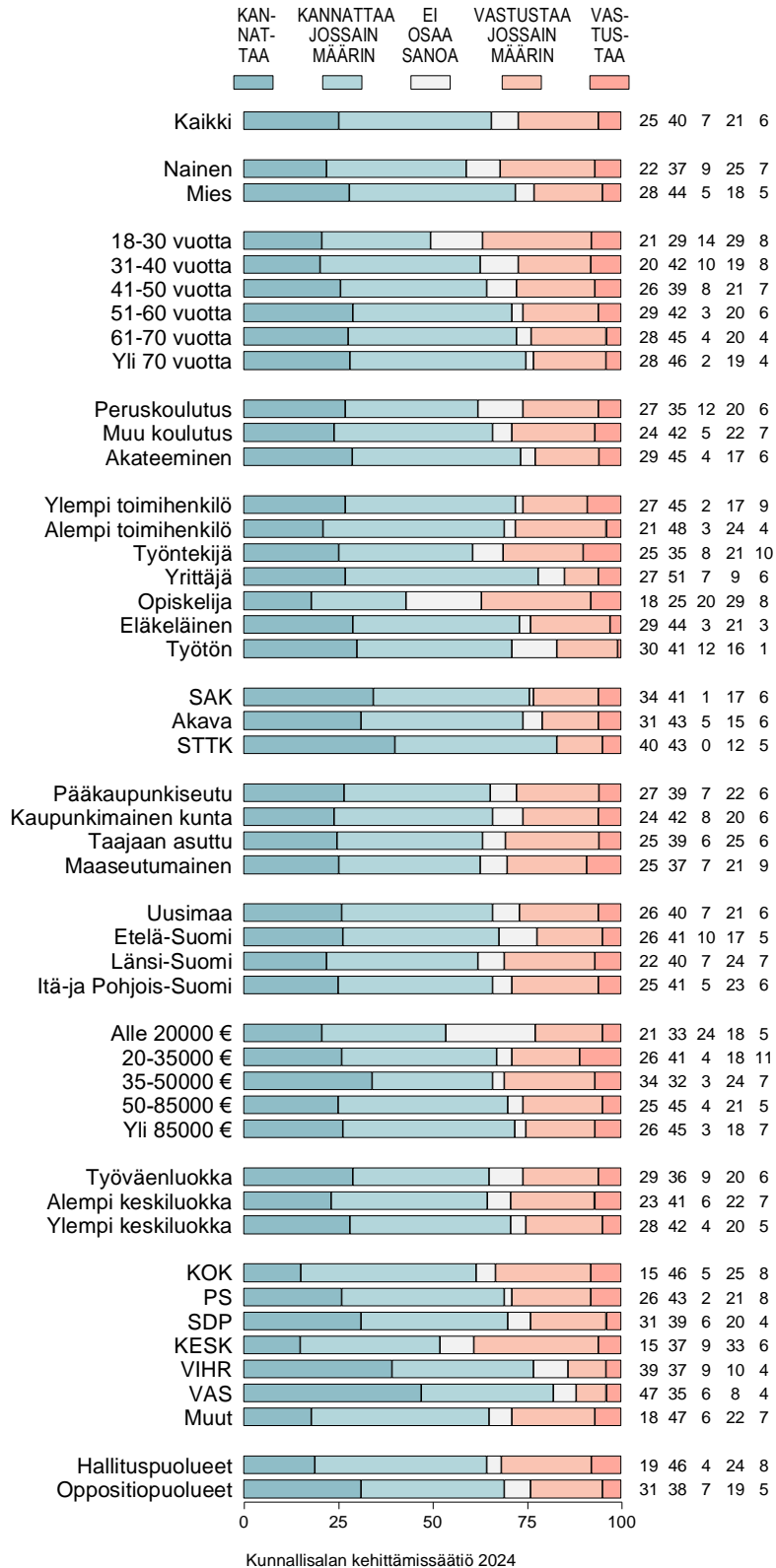
Kuvio 3-7. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALouden TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: KÄYTTÖ- JA PALVELUMAKSUJEN KOROTTA-
 MINEN (%).

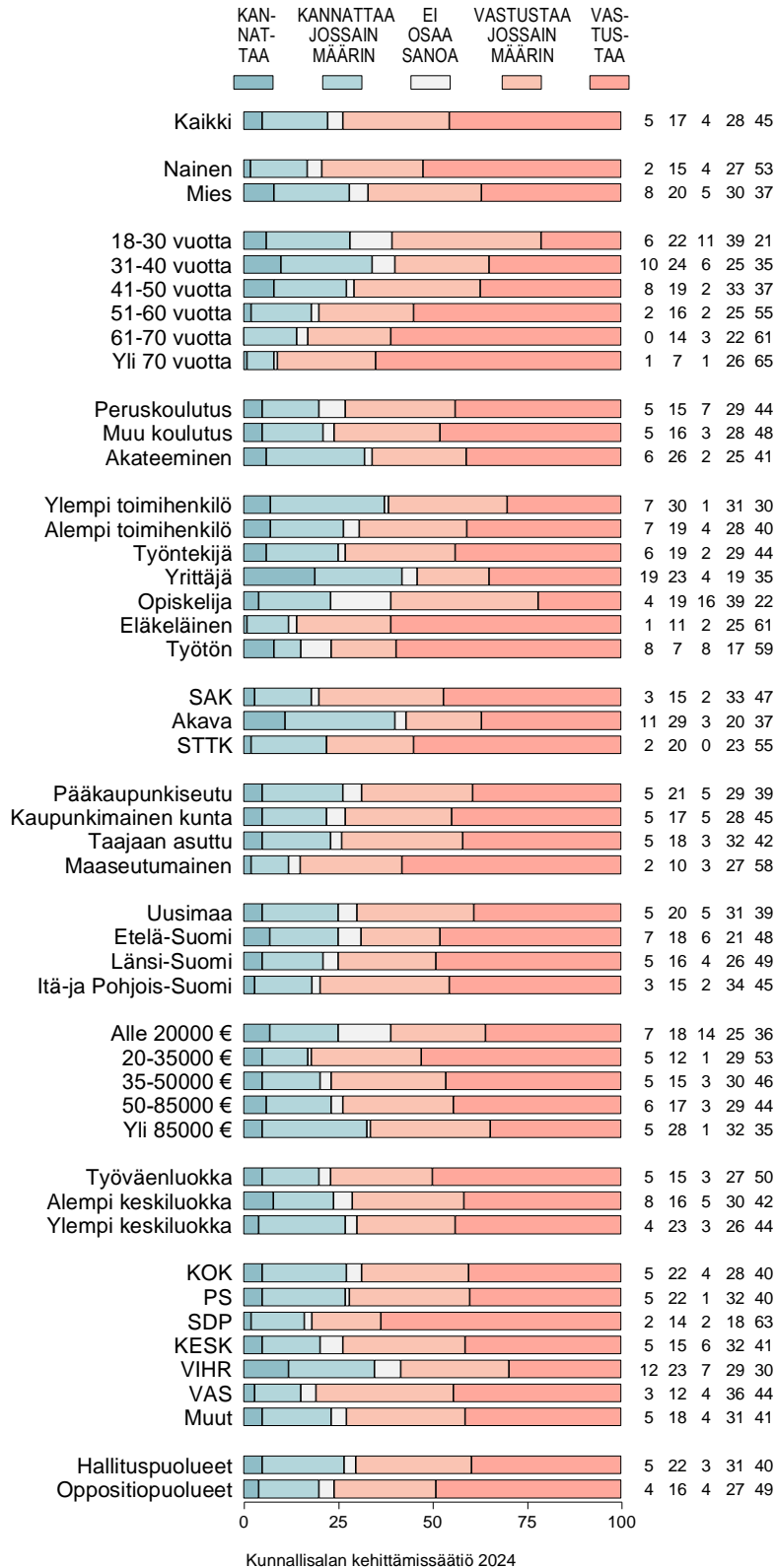
Kuvio 3-8. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: JULKISEN OMAISUUDEN MYYMINEN (%).

**Kuvio 3-9. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
NOTTAMISEKSI: YRITYSTUKIEN KARSIMINEN (%).**

Kuvio 3-10. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: ELÄKKEIDEN LEIKKAAMINEN (%).

**Kuvio 3-11. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
NOTTAMISEKSI: LAINANOTON LISÄÄMINEN ENTISESTÄÄN (%).**

